

Čebelarsko društvo Železniki

Katja Mohorič Bonča

Čebelarstvo, gojenje čebel predvsem zaradi pridobivanja medu, voska, cvetnega prahu in matičnega mlečka, je dejavnost, ki je, razen na Antarktiki, prisotna na vseh celinah. Ljudje na Slovenskem živimo s čebelami že tisočletja. Z gozdnimi čebelami so se ukvarjali že stari Slovani, iz srednjeveških zapisov freisinških škofov pa vemo, da so ljudje doma v naših krajih čebelarili že v 13. stoletju. Med in vosek sta bila v freisinškem gospostvu namreč ena od dajatev.¹ Čebelarstvo na Slovenskem je bilo dolgo časa neorganizirana dejavnost, s katero so se ukvarjali kmečki in nekmečki čebelarji. Prelomnico v čebelarstvu je pomenilo leta 1898 ustanovljeno Slovensko osrednje čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko s sedežem v Ljubljani. Kmalu po ustanovitvi Slovenskega čebelarskega društva za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko so pričeli ustanavljati čebelarske podružnice po večjih slovenskih krajih. Leta 1909 so čebelarji v Selški dolini ustanovili Selško čebelarsko podružnico Slovenskega čebelarskega društva, po drugi svetovni vojni pa se je ta čebelarska organizacija preoblikovala in v Selški dolini so nastale tri čebelarske družine: v Železnikih, v Selcih in na Svetem Lenartu.

To je zapis o Čebelarskem društvu Železniki, nikakor pa ni strokovni članek o čebelarjenju. V prvem delu prispevka podajam nekaj zgodovinskih dejstev o ustanovitvi in kasnejših oblikah lokalne čebelarske organizacije. V drugem delu pa sem poskušala iz te bogate čebelarske dejavnosti izbrati dogodke in posebnosti, ki še posebej označujejo društvo in dajejo posebnosti krajem, kjer društvo deluje.

Ustanovitev Selške čebelarske podružnice in čas do ustanovitve čebelar-skih družin po drugi svetovni vojni

Zapisi o čebelarjenju v Selški dolini, ki so bili objavljeni v Slovenskem čebelarju v začetku 20. stoletja, dokazujejo, da so se tukajšnji čebelarji srečevali na raznih predavanjih. V Slovenskem čebelarju je bilo julija 1905 omenjeno srečanje čebelarjev, ki je bilo 23. julija 1905 v gostilni na Fertic v Selcih.² V istem glasilu pa so avgusta leta 1907 objavili: "Naznanila osrednjega društva. V Dražgošah na Pečeh bo v nedeljo, 11 t. m. ob 4. uri popoldne v sobi bralnega društva predaval urednik Fr. Rojina."³

Občinski svet občine Železniki je ob 100-letnici organizirane dejavnosti čebelarjev občine Železniki Čebelarskemu društvu Železniki podelil plaketo za leto 2009. Foto: Igor Mohorič Bonča

O zgodnjih začetkih Selške čebelarske podružnice govorijo trije meni dostopni dokumenti, ki jih kot fotokopije hrani Lojze Tolar. Prvi dokument je "Zapisnik – članov Selške čebelarske podružnice ustanovljene 22/8/1909" iz leta 1909, kjer so dopisani tudi novi člani v letu 1911 in 1919. Drugi dokument je "Imenik članov selške čebelarske podružnice za leto 1912". Tretji dokument je "Poročilo iz Selc", ki je brez letnice, vendar iz besedila lahko razberemo, da datira v čas kmalu po prvi svetovni vojni.⁴

Ustanovni občni zbor Selške čebelarske podružnice je bil torej najverjetneje 22. avgusta 1909, kar sklepamo po naslovu ohranjenega dokumenta "Zapisnik – članov Selške čebelarske podružnice ustanovljene 22/8/1909". Nejasno je, kje so se čebelarji, ki so ustanovili čebelarsko podružnico, zbrali. V pogovorih so se kot možne lokacije ustanovnega občnega zbora pojavile tri verjetne lokacije: v Zadrugi na Češnjici, ki je bila takrat središče družbenega dogajanja,⁵ na domačiji Pr Turk na Češnjici, od koder je bil doma tudi prvi predsednik Franc Lotrič,⁶ in v gostilni na Fertic v Selcih.⁷ Že omenjeno 'Poročilo iz Selc' napeljuje na to, da so bili začetki organizirane čebelarske dejavnosti v Selški dolini v selški gostilni. V Zapisniku⁸ z 22. 8. 1909 je seznam 23 članov z različnih koncev Selške doline: s Češnjice, z Rudna, iz Ojstrega Vrha, z Zalega Loga, z Osojnika, iz Dražgoš, iz Farjega Potoka, s Stirpnika, iz Lajš, Podblice, Dolenje vasi, Martinj Vrha, Strmice in Knap. Predsednik je postal Franc Lotrič s Češnjice, odbornika pa Jurij Tolar z Zalega Loga in Alojzij Lotrič iz Dražgoš. Franc Lotrič je bil dolgoletni predsednik društva, saj je društvo vodil do leta 1927.⁹ Iz seznama članov z začetka 20. stoletja razberemo, da so se društvu leta 1911 pridružili še trije člani, leta 1919 pa še pet.¹⁰ V nekaj letih po ustanovitvi je

čebelarsko društvo štelu več kot 20 članov.

Med prvo svetovno vojno čebelarska podružnica zaradi vpoklica odbornikov v vojsko ni delovala. Čebelarji so se na občnem zboru sestali kmalu po vojni na velikonočni ponedeljek,¹¹ verjetno v Selcih, kajti poročilo nosi naslov Poročilo iz Selc. Občnega zbora se je udeležilo okoli 30 čebelarjev, kjer so izvolili nov odbor: Franc Lotrič, načelnik in blagajnik, V. Gartner, tajnik, Franc Kresal, Franc Rant in Al. Lotrič kot odborniki.¹²

Pred omenjenim občnim zborom po prvi svetovni vojni sta g. Bukovec in g. Okorn iz Škofje Loke predavala "o koristih in ugodnosti čebelarjenja s premakljivim satovjem". Do takrat je čebelarstvo v Selški dolini temeljilo na čebelarjenju v panjih z nepremičnim satjem, v kranjčih. Verjetno pa je nekaj čebelarjev po tem predavanju zamenjalo kranjčice za panje s premičnim satjem, saj v poročilu piše: »Večina članov je spodbujenih po govornikovih prepričevalnih besedah sklenilo pričeti čebelariti s premakljivim satovjem in se je tudi takoj naročilo panja katere je obljubil preskrbeti g. predavatelj.«¹³

Čebelarska podružnica v Selcih je delovala uspešno. Čebelarsko društvo za Slovenijo je na prvi jubilejni čebelarski razstavi 10. septembra 1922 podelilo Čebelarski podružnici v Selcih častno diplomu Kmetijske družbe za Slovenijo.¹⁴

Drugih dokumentov o delovanju čebelarskega društva¹⁵ do leta 1950 nisem našla. V arhivu Čebelarskega društva Železniki najstarejši dokumenti nosijo letnico 1950.

Čebelarska organizacija po drugi svetovni vojni

Delovanje selške podružnice je bilo omejeno na ozemlje celotne Selške doline. Po drugi svetovni vojni se je delovanje te čebelarske organizacije reorganiziralo in v Selški dolini so se leta 1945 oblikovale tri manjše organizacije: Čebelarska družina Železniki, Čebelarska družina Selca in Čebelarska družina Sv. Lenart. Vse te družine so bile včlanjene v Čebelarsko društvo Škofja Loka, ki je bilo prav tako ustanovljeno takoj po vojni. Čebelarska družina Sv. Lenart je po nekaj letih prenehala z delovanjem in čebelarji so se priključili družini izven Selške doline.¹⁶

Od leta 1950 naprej Čebelarsko društvo Železniki (ČD Železniki) hrani bogat arhiv o delovanju društva in o članstvu. Med letoma 1945 in 1963 je bil predsednik društva Janko Kemperle iz Železnikov, tajnik Jakob Lotrič in blagajnik Valentin Pintar. Leta 1964 je predsednik postal Valentin Pintar iz Železni-

Vancarjev čebelnjak v Martinj Vrh, verjetno najstarejši čebelnjak na območju, kjer deluje ČD Železniki, maj 2012. Foto: Igor Mohorič Bonča

kov, ki je društvo vodil do leta 1968. Janko Kemperle pa je opravljal funkcijo blagajnika. Leta 1969 je na mesto predsednika prišel Rudolf Eržen z Rudna, ki je opravljal funkcijo predsednika do leta 1977. Med letoma 1977 in 1984 je bil Janko Eržen predsednik društva, Marko Lotrič tajnik in Viko Bertoncej blagajnik. Naslednja štiri leta je funkcijo predsednika društva opravljal Rafko Eržen z Rudna, funkcijo tajnika Matija Pfajfar, funkcijo blagajnika Viko Bertoncej. Konec osemdesetih let, leta 1988, je predsedniško dolžnost prevzel Peter Veber, tajnik je po-

stal Martin Bajželj in blagajnik Viko Bertoncej. Leta 1994 je vlogo predsednika društva sprejel Matevž Rihtaršič, ki je opravljal to vlogo do leta 2004. V tem času, leta 1995, se je Čebelarstvo društvo Železniki preimenovala v Čebelarstvo društvo Železniki.

Leta 2004 je predsednik društva znova postal Peter Veber, ki je tudi aktualni predsednik ČD Železniki. Člani Upravnega odbora društva v tem mandatu so še: tajnik Rado Lotrič, blagajnik in praporščak Stane Arnolj, praporščak Janez Mohorič, Lojze Tolar, Janez Gartner in Martin Bajželj.

Čebelnjak pri Lojzetovih (družina Lotrič) v Železniki, okoli leta 1960. Pred čebelnjakom je čebelar Jakob Lotrič, ob čebelnjaku člani družine Lotrič. Na fotografiji sta njegov oče, Alojz Lotrič, ki je bil ustanovni član Selške čebelarke podružnice, in sin Rado Lotrič, ki v tem čebelnjaku čebelari sedaj. Foto: arhiv Rada Lotriča

Čebelnjak Alojza Vebra na Jesenovcu, leta 1975. Foto: arhiv Lojzeta Tolarja

Dejstva o Čebelarskem društvu Železniki

Nacionalna čebelarska organizacija je Čebelarska zveza Slovenije (ČZS), katere član je ČD Železniki. ČD Železniki je prostovoljno, samostojno, nepridobitno, stanovsko interesno združenje čebelarjev. Društvo deluje v občini Železniki. Vanj so vključeni čebelarji iz krajevnih skupnosti Železniki, Sorica, Davča in Dražgoše-Rudno. V občini Železniki deluje tudi Čebelarsko društvo za Selško dolino. Obe čebelarski društvi sta naslednici Selške čebelarske podružnice, ustanovljene leta 1909. Leta 2003 so bile izpeljane aktivnosti, da bi se čebelarji iz Selške doline ponovno povezali v enem društvu, vendar združitve ni bila izpeljana.

V ČD Železniki je včlanjenih 30 do 35 čebelarjev. Člani upravnega odbora društva se sestajajo na rednih sejah, enkrat letno v začetku koledarskega leta pa skličejo občni zbor društva, ki je najvišji organ upravljanja. Član lahko postane vsak čebelar, ki soglaš s pravili društva in plača članarino.

Čebelarsko društvo Železniki na svojem območju organizira in združuje čebelarje. Zelo pomembna naloga društva je strokovno izobraževanje članov, na predavanju pa vabijo tudi čebelarje, ki niso včla-

njeni v društvo. Društvo spodbuja pridelavo zdravih čebeljih pridelkov, organizira prodajo medu in drugih izdelkov svojih članov, skrbi za nakup sladkorja za krmiljenje čebel in za nakup zdravil. V sodelovanju z veterinarji skrbi za zdravstveno varstvo čebel. Za območje, na katerem deluje, vodi pašni kataster in čebelarski pašni red. S svojim delovanjem – čebelarjenjem – čebelarji prispevajo k opravevanju kmetijskih kultur, k zasajanju medovitih rastlin in k ohranjanju čistega naravnega okolja.¹⁷ Obenem pa so člani tudi naročniki Slovenskega čebelarja, strokovnega glasila, ki izhaja od leta 1898.

Čebelarska društva v Sloveniji so leta 2004 sestavila čebelarske pašne rede za svoja območja delovanja, kjer so navedene obveznosti do upravljavca pašnega reda. ČD Železniki je za svoje območje sestavilo pašni kataster, kjer so opisana pasišča in natančno opredeljene lokacije čebelarjenj, in čebelarski pašni red. Čebelarski pašni red je obsežen dokument, ki vključuje podatke o izvajalcu pašnega reda (čebelarsko društvo), podatke o območju in velikosti pasišča, opredeljene lokacije obstoječih registriranih in potencialnih vzrejališč čebeljih matic, seznam prostih nezasedenih stojišč za dovoz čebel na pašo, način dodeljevanja stojišč in način ureditve in označevanja stojišč, časovna obdobja, v katerih potekajo posa-

Rafko Eržen pred čebelnjakom na Rudnem, okoli leta 1998.
Foto: arhiv Rafka Eržena

Čebelar Rado Lotrič
pri ogrebanju roja,
leta 1999.
Foto: Igor
Mohorič Bonča

mezne vrste paše, časovna obdobja, v katerih potekajo dovozi in odvozi čebel, postopek umika čebel s stojišča, izračun stroškov, ki nastanejo pri razporejanju čebel, in plačilo stroškov, evidence prispelih vlog za dovoz čebel, evidenca zavrnenih vlog in razlogi, evidenca pripeljanih prevoznih enot ter evidenca pripeljanih panjev. Sestavni del dokumenta so tudi priloge (obrazci Vloga za namestitev čebel, Soglasje lastnika zemljišča za vzpostavitev stojišča in dovoz čebel na parcelo, Zavrnitev vloge; Pogodbe ali pisna soglasja, sklenjena z lastniki zemljišč, na katerih so stojišča, in Topografska karta v merilu 1 : 25000 z vrisanimi pasišči, stojišči stacionarnih čebelnjakov, odobrenimi in potencialnimi vzrejališči matic ter stojišči za prevozne enote do 30 in nad 30 panjev).¹⁸

Društvo je imenovalo tudi pašno komisijo, ki pregleduje prošnje tujih čebelarjev, izdaja dovoljenja tujim čebelarjem in jih razporeja na lokacije na Jelovici in v zgornjem delu Selške doline.

Prapor Čebelarskega društva Železniki

Ideje o društvenem praporu so se porodile že pri pripravah na praznovanje 75-letnice društva leta 1986, ampak so člani UO društva sprejeli

S slovesnosti razvitja prapora. Rafko Eržen pri razvitju prapora. Foto: arhiv Lojzeta Tolarja

sklep, da "v razvitje prapora in veselico ne gremo",¹⁹ vendar so hkrati na drugi seji sklenili, da "vsekakor ni izključeno, da enkrat to ne realiziramo".²⁰

12 let kasneje, 8. februarja 1998, je bila na občnem zboru čebelarskega društva znova živa tema o društvenem praporu, ponovila se je na naslednjem občnem zboru 24. januarja 1999. Na občnem zboru so potrdili sklep, "da se prapor nabavi".²¹ Za izvedbo celotnega projekta nakupa društvenega prapora so pooblastili Antona Globočnika, Alojza Jelenca in Alojza Tolarja.

Priprava društvenega prapora je bila v finančnem in organizacijskem pogledu zahtevna naloga. Treba je bilo izdelati osnutke, izbrati podjetje, kjer bi prapor izdelali, in seveda zbrati zadostna finančna sredstva. Prapor je oblikoval Lojze Tarfila, član ČD Železniki, in je unikatni izdelek.²² Prapor povzema kulturno dediščino čebelarjenja v tem delu Selške doline, saj vključuje čebelo na satju na eni strani prapora, na drugi pa je čebelnjak, plavž in skrlnata streha.

Na naslednjem občnem zboru 12. decembra 1999 je predsednik Matevž Rihtaršič poročal, da je

Prapor.
Foto: Igor
Mohorič Bonča

prapor izdelan. O delu odbora za prapor je poročal Alojz Jelenc, ki je članom prapor tudi predstavil. Na tem občnem zboru so potrdili praporščaka Janeza Mohoriča in Jožeta Eržena, organizacijski odbor za prapor pa zadolžili za pripravo slovesnosti razvitja.²³

Slovesnost razvitja prapora so pripravili v Kulturnem domu v Železnikih 6. maja 2000. Na slovesnost so povabili predsednika Čebelarske zveze Slovenije Lojzeta Peterleta, ministra za okolje in prostor Pavla Gantarja, ministra za kmetijstvo Cirila Smrkolja, župana Občine Železniki Mihaela Prevca, predstavnike sosednjih čebelarskih društev in Medobčinske čebelarske zveze in člane ČD Železniki. V kulturnem programu so nastopili pevci moškega pevskega zboru Niko in harmonikaški orkester Niko, slovesnost je povezovala Janka Šuštar. Prapor je razvil Rafko Eržen ob praporščakih Janezu Mohoriču in Jožetu Erženu.²⁴

Čebelnjaki in panji

Do druge svetovne vojne so čebelarji v Selški dolini večinoma čebelarili v kranjskih panjih, kranjičih,²⁵ nato je te panje počasi zamenjal AŽ panj, žnideršič. Za kranjiče so bile značilne poslikave sprednjih delov, končnic, ki so slovenska posebnost. Na končnice panjev so z oljnimi barvami slikali preprosti podeželski slikarji in slike na čebeljih panjih predstavljajo pravo bogastvo prizorov in pomembno dejavnost ljudske umetnosti. Poslikave AŽ panjev so manj značilne za to okolje, vendar imajo nekateri čebelarji v Selški dolini poslikane tudi te panje.

Čebelarji ČD Železniki čebelarijo v 650 panjih. Nekdaj je bilo panjev v njihovem društvu okoli tisoč, vendar je predvsem zaradi bolezni čebel število panjev zadnja leta močno upadlo.²⁶

Kranjič s poslikano končnico pri Vancarju v Martinj Vrh. S čebelarjenjem se je pri njihovi hiši ukvarjal že praded Marjana Marklja, Peter Markelj. Marjan Markelj čebelari v AŽ panjih, njegov praded pa je čebelari še v panjih z nepremičnim satjem, v kranjičih. Pri hiši še vedno hranijo kranjiča s poslikano panjsko končnico iz leta 1898. Poslikava predstavlja religiozni motiv sedmih zakramentov, kot jih pozna Rimskokatoliška cerkev: krst, evharistija, birna, pokora, bolniško maziljenje, mašniško posvečenje, zakon. Foto: Igor Mohorič Bonča

Poslikani sprednji deli AŽ panjev pri čebelarju Petru Vrhuncu na Rudnem, okoli leta 1980. Foto: arhiv Petra Vrhunca

Prevozi čebel in čebelja paša

Čebelarji prevažajo čebelje panje zaradi različnih razlogov. Najpogostejši razlog je prevoz zaradi izkoriščanja medonosne in razvojne paše, čebele pa prevažajo še zaradi premika čebel na stojišča za prezimovanje, zaradi umika čebel pred nevarnostjo kužnih bolezni, zaradi elementarnih nesreč (poplave, požar, plaz ...), zaradi nadlegovanja in vznemirjanja čebel (medved, gradnja) in zaradi prodaje čebel.²⁷

Pred prevozom mora čebelar izpolniti obveznosti do upravljavca pasišča, kot jih določa čebelarški pašni red (priskrbeti dokumente za prevoz).

Nosače, ki so s krošnjami nosili kranjčice, "legnarje", vozove s konjsko vprego, vlake in ladje, ki so vozili panje na oddaljena pasišča, so danes zamenjali tovornjaki. Veliko izkušenj s potovanjem s čebelami ima Rado Lotrič. Povedal je, da se je potovanje s čebelami začelo marca ali v začetku aprila in je trajalo pol leta, do septembra. Najprej so čebele peljali

v Istro na žajbelj, od tam na Primorsko (Goriška Brda) na akacijo, nadalje v Prekmurje, potem nazaj v Železnike na smrekovo pašo, potem v Poljansko dolino na kostanj in lipo in nazaj v Železnike na jelko. Zadnja paša je bila v Liki (jesenska resa, žepek).

Poznavanje poti, po kateri čebelar vozi čebele, in razumevanje voznik tovornjaka sta ključnega pomena za varen prevoz. Pri prevozu čebel se kljub poznavanju poti in upoštevanju zakonitosti prevoza dogodijo najrazličnejše nepredvidene situacije. Prav vsak čebelar, ki je kdaj prevažal čebele, lahko pove kakšno zanimivo prigodo s poti.

Rado Lotrič je slikovito opisal prevažanje čebel na pašo in opravila, ki so bila s tem povezana. Na tovornjak so naložili panje in montažne čebelnjake. Na izbranem pašnem prostoru so postavili in utrdili čebelnjak in vanj naložili panje. Veliko modernizacijo je prinesel kontejner, ki so ga kasneje uporabljali za prevoz čebel.²⁸

Med potjo so se zgodile najrazličnejše stvari. Ko so peljali čebele na kostanjevo pašo, so zaradi železni-

Čebelarji
(od leve
proti desni):
Janko Eržen,
Janez Marenk
in Rado Lotrič
pred montažnimi
čebelnjaki v Istri,
okoli leta 1970.
Foto: arhiv
Rada Lotriča

ških podvozov, nenasilnega mostu in slabe poti panje s tovornjaka razložili in ponovno naložili devetkrat. Ko se je na gozdni cesti tovornjak s panji 'udrl', so tovornjak privezali na drevesa nad cesto, razložili panje, izvlekli tovornjak in nazadnje panje spet naložili.²⁹

Vencelj Demšar z Rudna se spominja prigode, ki se je pri prevozu čebel na pašo dogodila v Goriških Brdih. Panje so do pašnega mesta v Goriških Brdih vozili na posmojkah, v katere je bil vprežen osel. Ko so po koncu paše šli po čebele, so na posmojke naložili štiri panje. Zgodilo se je, da se je med prevozom en panj odprl, in čebele so se zapodile v osla, ga popikale in naslednji dan je bil osel od pikov bolan.³⁰

Za lažji prevoz čebel na pašo sta Rado Lotrič in Marko Lotrič izdelala posebna kontejnerja za panje, ki sta bila prilagojena vozilu, ki ju je prevažal. Panjev ni bilo treba doma nakladati na tovornjak in na terenu razkladati, ampak sta panje doma naložila v kontejner, kontejner pa na tovornjak. Noge kontejnerja so bile nastavljive in jih je čebelar lahko prilagodil glede na teren. V kontejnerju je bilo dovolj prostora, da je lahko čebelar opravljal potrebna dela, ne da bi prestavljal panje.

Danes čebelarji vozijo čebele predvsem po Sloveniji, saj so po letu 1991 nove meje močno otežile prestop čebel čez državno mejo.

Čebelarji iz ČD Železniki se strinjajo, da je v Selški dolini dobra čebelja paša, med pa kvaliteten, kar dokazujejo tudi na raznih ocenjevanjih prejete medalje. Dobra paša v okolici je na Jelovici, v Dražgošah, v Davči, v Martinj Vrhu. Prav na ta področja svoje čebele na pašo vozijo tudi čebelarji od drugod.

Plemenilna postaja na Jelovici

Velikega pomena za čebelarjenje v Selški dolini je bila plemenilna postaja na Jelovici, ki jo je med letoma 1941 in 1953 imel Filip Gartner iz Dražgoš. Opremo za postajo je prevzel od čebelarskega referenta za Gorenjsko g. Okorna, ki je želel postaviti plemenilno postajo, vendar mu je načrte preprečila vojna. Prvotno je postaja stala na Rastovki. Teren je bil izredno primeren za oplemenjevanje in Filip Gartner je na Rastovki vzrejal matice in jih preko zveze pošiljal po vsej Evropi in v Egipt. Leta 1946 je plemensko postajo preselil v Češnjico na Jelovici, kjer je delovala do leta 1953. Takrat so se pojavile težave s krmljenjem (sladkor) in v bližino so čebelarji začeli dovažati pašne čebele, s tem pa je čistost selekcije postala negotova. Plemenilno postajo je Filip Gartner oddal plemenilni postaji pod Zelenico.³¹

Promocija delovanja Čebelarkega društva Železniki

Izrednega pomena pri predstavljanju dejavnosti čebelarkega društva je sodelovanje s šolami in vrtci. Vsako leto čebelarji ob čebelnjakih gostijo učence in vrtičkarje, kjer jim predstavijo delo čebel in čebelarjev.

Leta 2004 se je ČD Železniki v Kulturnem domu v Železnikih predstavilo na razstavi v okviru Čipkarskih dni. Pet let kasneje, ob 100-letnici delovanja društva, pa v Lovskem domu v Železnikih prav tako v dneh, ko so v Železnikih potekali Čipkarski dnevi. Na ogled so bili stari pripomočki za čebelarjenje.

Med je najpogostejši čebelji proizvod. V zdravilstvu

in prehrani ljudi se uporablja že od pradavnine. Uživanje medu je sestavni del zdravega načina življenja, zato je Čebelarska zveza Slovenije pred leti za šolajočo mladino pripravila izobraževalno akcijo En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev. Kasneje so se projektu pridružili tudi ostali pridelovalci hrane v Sloveniji in tako zadnjih nekaj let otroci v vrtcih in šolah 18. novembra zajtrkujejo kruh, maslo, med, mleko in jabolko, kar jim podarjajo slovenski čebelarji, kmetje, kmetijska podjetja in živilskopredelovalna podjetja. Čebelarsko društvo Železniki in Čebelarsko društvo Selška dolina sta se pridružili projektu in otroci v vrtcih in šolah v Selški dolini imajo 18. novembra na mizi med, ki jim ga podarjajo čebelarji iz Selške doline.

Otroci iz skupine Petelinčki iz vrtca pri OŠ Železniki na obisku pri čebelarju Radu Lotriču, 2012.
Foto: Bernarda Kenda

Predstavitve ČD Železniki na razstavi v Kulturnem domu v Železnikih, julij 2004.
Foto: arhiv Rada Lotriča

Opombe:

- ¹ Blaznik, 1973, str. 71.
- ² <http://www.cd-sd.si/o-drustvu.html>, 1. junij 2012.
- ³ Slovenski čebelar, avgust 1907, leto X, stran 127.
- ⁴ "Na velikonočni ponedeljek je tuk. Čebelarstva podružnica, ki je zaradi vpoklica svojega načelnika in večine odbornikov v vojno službo celi čas vojne počivala, se zopet oživila in pričela svoje delovanje." Poročilo iz Selc, fotokopijo hrani Lojze Tolar.
- ⁵ Informator Lojze Tolar, 18. april 2012; informator Rado Lotrič, 31. maj 2012.
- ⁶ Informator Rado Lotrič, 31. maj 2012.
- ⁷ Pogovor Rafko Eržen, Peter Vrhunc, Luka Eržen, Vencelj Demšar, Katja Mohorič Bonča na Rudnem, 22. maj 2012.
- ⁸ Zapisnik – članov Selške čebelarstva podružnice, 22. 8. 1909, fotokopijo hrani Lojze Tolar.
- ⁹ 80 let škofjeloškega čebelarstva, 1985, str. 58.
- ¹⁰ "Zapisnik – članov Selške čebelarstva podružnice" iz leta 1909, Imenik članov selške čebelarstva podružnice za leto 1912. Fotokopije dokumentov hrani Lojze Tolar.
- ¹¹ Datum in kraj srečanja na dokumentu nista navedena.
- ¹² 'Poročilo iz Selc', fotokopijo hrani Lojze Tolar.
- ¹³ 'Poročilo iz Selc', fotokopijo hrani Lojze Tolar.
- ¹⁴ 80 let škofjeloškega čebelarstva, 1985, str. 60, 61.
- ¹⁵ V tem besedilu uporabljam besedno zvezo čebelarstvo društvo zaradi boljše preglednosti, čeprav se je ime lokalne čebelarstva organizacije spreminjalo. Iz Selške čebelarstva podružnice so po drugi svetovni vojni nastale tri čebelarstva družine, leta 1995 pa so se družine preimenovala v društva.
- ¹⁶ 80 let škofjeloškega čebelarstva, 1985, str. 26, 27.
- ¹⁷ Pravila čebelarstva društva Železniki, 2. 11. 1997. Hrani arhiv ČD Železniki.
- ¹⁸ Obrazec Čebelarški pašni red, 7. 9. 2004.
- ¹⁹ Zapisnik 1. seje IO Čebelarstva družine Železniki, 12. 3. 1986. Hrani arhiv ČD Železniki.
- ²⁰ Zapisnik 2. seje IO Čebelarstva družine Železniki, 19. 6. 1986. Hrani arhiv ČD Železniki.
- ²¹ Zapisnik Občnega zbora ČD Železniki, 24. 1. 1999. Hrani arhiv ČD Železniki.
- ²² Poročilo odbora za izvedbo pridobitve prapora ČD Železniki. Hrani arhiv ČD Železniki.
- ²³ Zapisnik Občnega zbora ČD Železniki, 12. 12. 1999. Hrani arhiv ČD Železniki.
- ²⁴ Tolar, 2001, str. 22.
- ²⁵ Leta 1932 so čebelarji v kranjičih imeli še 42 odstotkov čebel. 80 let škofjeloškega čebelarstva, 1985, str. 58.
- ²⁶ Informator Rado Lotrič, 31. maj 2012.
- ²⁷ Zdešar, http://www.czs.si/cebelar_prevoznapaso.php, 28. 5. 2012.
- ²⁸ Informator Rado Lotrič, 31. maja 2012.
- ²⁹ 80 let škofjeloškega čebelarstva, 1985, str. 122.
- ³⁰ Pogovor Rafko Eržen, Peter Vrhunc, Luka Eržen, Vencelj Demšar, Katja Mohorič Bonča na Rudnem, 22. 5. 2012.
- ³¹ 80 let škofjeloškega čebelarstva, 1985, str. 63.

Viri in literatura:

Arhiv Čebelarskega društva Železniki (1950–2004).

Literatura:

Blaznik, Pavle: *Škofja Loka in loško gospostvo (973–1803)*, Muzejsko društvo Škofja Loka, Škofja Loka 1973.

Gregori, Janez: *Mladi čebelar*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1984.

Makarovič, Gorazd: *Panjske končnice*, Mladinska knjiga, Ljubljana 1970.

80 let škojfeloškega čebelarstva, Mrak, Janez (ur.), Čebelarska družina Škofja Loka, Škofja Loka 1985.

Tolar, Lojze: *Iz društvenega življenja*, v: Slovenski čebelar, Ljubljana 2001.

Informatorji:

Vencelj Demšar, Rudno.

Luka Eržen, Rudno.

Rafko Eržen, Rudno.

Rado Lotrič, Železniki.

Janez Mohorič, Železniki.

Lojze Tolar, Ojstri Vrh.

Peter Vrhunc, Rudno.

Peter Veber, Ljubljana.

Internetni viri:

<http://www.czs.si/>, 1. 6. 2012.

<http://www.cd-sd.si/>, 1. 6. 2012.

